

Brána do Českého ráje

Projekt revitalizace okolí Hlavatice

Jednoho podzimního slunečného dne se pod rozhlednou Hlavaticí poblíž Turnova sešlo podivné společenství. Lidé s rýči, výtvarníci, studenti, písničkář Vladimír Merta či spolupracovník Phoenixu Karel Funk. Docela si rozuměli. A co tam dělali?

Symbolickým zasazením Rohanova buku a několika lip v Den stromů obnovovali kousíček poničené české krajiny. A jak to dělali? O tom bude pojednávat tento článek, sestavený především z materiálů podkrkonošské výtvarnice a waldorfské pedagožky Ivety Sadecké a jejích studentů. Především díky ní a jejímu soucítění s krajinou, velkému uměleckému duchu a neochvějné vůli, se udělal tento kout světa krásnějším a citlivějším.

Není to inspirativní? Zamysleme se. Je vždy lepší něco dobrého udělat, než kritizovat špatné. Místo a náplň k podobným počínům si můžeme nalézt i my, každý podle svého.

Když uhyne strom, zmizí s ním kousek světla, které kolem sebe shromažďoval, zmizí vůně listů a jeho tichý šepot. Když zmizí kus vzrostlého lesa, náhle vše utichá; nechá zde obnažené stromy, které byly po celý svůj život zvyklé na ochranu svých silných druhů, kteří odolávali vichřicím a všem hříčkám přírody, ale ruce člověka se ubránit nedokázaly. Je to příběh dnešní doby, příběh o nás lidech, kteří jsme mladičké výhonky oproti starobylé moudrosti stromů.

Příběh začíná v roce 2006, kdy byl pod rozhlednou Hlavatice, která se tyčí nad Turnovem a je na počátku zlaté stezky Českého ráje, hrubě vykácen kus lesa. Bez smyslu a hlubšího pohledu na krajinu. Při vichřici Kyril byla část zbylých stromů vyvrácena a vznikla tak velká nerovnováha v organismu místa. Z rozhledny je nyní sice výhled na malebný horizont Jizerských hor, Krkonoš i Máchova kraje, avšak kdo ulpí pohledem na paseku pod sebou, tomu se začne jeho srdce bolestně vzpírat.

Z prvotní bolesti nad zničením krajiny a z touhy opět obnovit její sílu vznikl projekt **Brána do Českého ráje**. Má uvést poničenou krajinu opět do stavu, kdy bude působit harmonicky a opět začne v lidech vzbuzovat úctu a obdiv, navrátí se jí její původní ráz a zacelí se rány vzniklé vykáčením. A tak se v mystické době na svatého Jana sešla skupinka geomanticky pracujících lidí, léčících pomocí litopunktury krajinu. Skupina vytvořila kosmogram - pravzor, který zrcadlí vnitřní identitu místa a má na toto místo a jeho okolí léčebný účinek. (Tato metoda se dá přirovnat k akupunktuře lidského těla, s rozdílem, že místo stlačení bodu na lidském těle, se do krajiny umístí na příslušné místo kamenná stéla s kosmogramem.) Kosmogram vyvstal na pouti Českým rájem, kterou tato skupina podnikla, nesouc v duši přání, aby příchozí poutník, který vkročí do vyléčené krajiny, dokázal přijmout její impuls, proměnit ho ve své duši a odevzdat ho světu. Kosmogram byl vytvořen z květin, popela pokácených stromů a kamínků, a následující podzim byl vytesán do pískovcové stély. Po této vnitřní práci, kde se oslovují jemnohmotné, neviditelné dimenze Země, si projekt vzalo za svůj Waldorfské lyceum Semily. Stal se náplní ekologicko-uměleckého praktika druhého ročníku.

Prvním úkolem bylo vnést do krajiny radost a hru, o což se nemohl postarat nikdo jiný než děti. Dne 6. září, který byl prohlášen za "Den skřítků a víl", skládaly děti pod vyhlídkou

Hlavaticí mandaly z lesních plodů, vyráběly vlastní skřítky z toho, co dal les a mnoho dalšího, co hravé děti nejvíce baví.

O měsíc později se studenti waldorfského lycea vydali do tohoto místa podruhé; sekali starou trávu, prořezávali větve, a když už bylo pro ten den práce dost, usedl každý ke svému kusu pískovce a vtesával do něj to nejlepší ze svého kamenického umu. Tak se ke konci týdne sešlo na dvacet jedna opracovaných kamenů, každý s jedinečným tvarem a poselstvím. Každý z nich se usadil na své místo do kruhu, který byl vytyčen kolem vykáceného lesa, starého sadu, louky a březového hájku.

V době, kdy krajina spala klidným spánkem a léčila svá zranění, se waldorfské lyceum připravovalo na další práce: umělecký projekt vytvoření sedmi dřevěných postav v nadživotní velikosti, které měly být umístěny právě do opečovávaného prostoru v Mašově u Turnova.

Téma bylo jasné - každá socha měla být zhotovena z jiného druhu dřeva a bylo pro to vybráno sedm "planetárních stromů", tj. stromů, které jsou každý sám ve spojení s určitou planetou, kovem, barvou a především vlastností.

Jednalo se o dub, třešeň, jilm, břízu, jasan, buk a javor.

Bylo sehnáno sedm kmenů příslušných stromů, až na jilm, který se nepodařilo zajistit a zastoupila jej tedy lípa. A studenti se pustili do práce na svých sochách. Každý byl rozdělen do skupiny po třech lidech k vybranému stromu, který po celý rok studoval prostřednictvím kreseb a maleb.

Za krásného slunného počasí se pak mohlo vztyčit sedm dokončených soch, které stanuly pod sadem, vystavěny do tvaru kruhu. Každá ze soch vítá návštěvníka či kolemjdoucího turistu a může mu nabídnout něco ze svého poslání - zvelebení krajiny a uctění jejího původního rázu.

Jeden z jejích studentů Waldorfského lycea v Semilech, Pavel Prousek, napsal: *Dýchající zemi, mé rodné visce, poseté lány stromů lipových a hvězd nad ní šeptající bdících, skrývá se srdce - ráj. Tluče tiše a křičí zároveň v rytmu zelených hájů, vysokých skal kypících průzračně křišťálovou vodou. Zastav se, poutníče, usad' se obklopen životem v srdci našem, slyš našeptávání skryté v mlčení všude kolem sebe. Ty ze stejného cípu světa poslouvej, jak promlouvají kamenné modly dávných věků skryté tobě na očích. Poslouvej, než ztratíš tento dar. Krajina rozpínající se od brány jeho zalesněná ve vysokých kopcích, dýchající životem přes rybníky odrážející nebe i duši, až po strmé skály poskytující domovy ptákům a tobě schody vzhůru, je i tvým domovem, srdcem, jeho částí. Nechtěj, aby utichlo v opomnění jako u mnohých jiných. Neslyšíš-li žádný hlas, zkus se zastavit a nalézt ho tam, kde stále divoce zní - V Českém ráji. Však učiníš nejlépe, když neupadne v opomnění a neutichne nikdy!*

Vždyť člověk bez srdce není člověkem.

Často dnes lamentujeme nad mládeží. Jak je vidět, záleží na naší opravdovosti a zaujatosti, k čemu děti dokážeme vtáhnout. Dokonale kdysi vyjádřil dvojí možnosti, které dětem nabízíme, Václav Cílek: *Paní učitelka chtěla udělat počítačovou hru pro děti, která by simulovala procházku po lese, kde by si třeba žák kliknul na veverka a ukázaly by se mu o ní příslušné údaje. Dostala na to i grant. Jenže takový program svou atraktivitou nemůže ani zdaleka konkurovat komerčním hrám. Ale především je to bezvadný způsob, jak dětem zabránit chodit do přírody. Největším problémem totiž je, že u dětí klesá reálná znalost světa, života a*

přírody. Proto ideální environmentální výchova pro mě je chodit s dětmi do přírody, žít třeba týden na statku a kouknout se, jak slepice snášejí vajíčka a co žerou krávy. To je přesně to, co nejvíce chybí - kontakt s realitou, nikoliv suché údaje... Co je pro mě nejpodstatnější, aby škola fungovala jako jednotící místo komunity. Dnes už se lidé pravidelně nesetkávají v kostele. Možnosti setkávání se omezily na minimum jiných míst a jedním z nich je právě škola. Takže bych byl rád, aby byl vytvářen model sociální pospolitosti, která drží při sobě i díky škole. To je pro mě daleko důležitější než otázka technického vybavení "školy budoucnosti".

Zpracoval Karel Funk